

PROCÉS PARTICIPATIU PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT 2023-2026

FITXA Sessió 2. Educació per al Desenvolupament

Context

La Llei 26/2001 de cooperació al desenvolupament¹ estableix que una de les finalitats de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat i dels ens locals és fomentar l'educació i el compromís cívic de la ciutadania de Catalunya en aquest àmbit –Educació pel Desenvolupament (EpD). Per tal de fer-ho, es fomentaran, entre d'altres, la informació, la sensibilització, l'educació i la formació; l'impuls de la iniciativa i el foment de les capacitats dels agents de cooperació; i l'impuls de l'estudi, la recerca i la generació de coneixement.

El Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022² de la Generalitat de Catalunya concep l'EpD com a una eina fonamental per promoure el desenvolupament sostenible, els drets humans, la cultura de pau i la creació d'una ciutadania mundial. També es dota d'una línia d'actuació específica amb 4 objectius i destaca *“el compromís ferm d'impulsar, des del mateix inici d'aquest cicle de planificació, els treballs per a l'elaboració d'una estratègia catalana d'EpD amb tots els actors de la cooperació catalana. Aquesta estratègia haurà de servir per a continuar construint el marc conceptual, dissenyar les modalitats i els instruments més escaients per a fer créixer la qualitat i l'impacte de l'EpD, dotar de més centralitat la dimensió de la comunicació i contribuir a establir aliances que permetin d'articular de manera efectiva la pluralitat d'actors educadors”*³.

El Pla director 2019-2022 també recull el compromís de destinar el 25% de la despesa d'ajut oficial al desenvolupament (AOD) a l'EpD, i que al llarg del trienni 2019-2021 s'ha concretat en un 21,4% de l'AOD operatiu, finançat en dues tercers parts (66,5%) per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), i canalitzat majoritàriament per via de la modalitat bilateral d'iniciativa d'altres actors (86,4%). Pel que fa als instruments⁴, la *sensibilització social sobre temàtica de desenvolupament* ha representat el 88% de l'AOD de la línia estratègica d'EpD, i el *suport general a les entitats* el 12% del total de la línia. És important ressaltar aquest fet ja que aquests dos instruments es troben alineats amb la doble vessant conceptual de l'EpD: *l'educació per al desenvolupament i el foment de les capacitats dels actors*.

Més enllà de les xifres, en els darrers anys l'EpD de la Generalitat, amb el lideratge de l'ACCD, ha experimentat una evolució important. D'una banda, en els seus plantejaments de base: el focus ha passat de la conscienciació en relació amb els “problemes del Sud” a la creació de ciutadania crítica i amb capacitat d'actuació front els problemes globals. De l'altra, en la seva praxi: emprant la innovació en l'àmbit audiovisual com a eina de transformació social, i especialment el cinema; fent servir la música com a vehicle de pau; promocionant beques per al periodisme sobre drets humans; o sistematitzant experiències valuoses des d'una perspectiva de transformació global. Es

¹ [Llei 26/2001 de cooperació al desenvolupament](#) (article 4.1)

² [Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022](#)

³ [Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022](#) (pàgina 43)

⁴ Segons la classificació dels instruments que fa el Comitè d'Ajut Oficial al Desenvolupament (CAD) de l'OCDE.

tracta d'innovacions en les pràctiques i els formats que volen accedir a un públic més ampli -joves, escoles, etc.-, alhora que bastir noves relacions i col·laboracions amb els agents privats catalans, i també amb els departaments de la Generalitat de Catalunya i entitats com el Memorial Democràtic, el Servei de Biblioteques, o la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, entre d'altres, sense excloure altres administracions públiques catalanes que també hi participen. Per tant, ens trobem davant d'una doble evolució, doctrinària i pràctica, de gran profunditat tot i que encara no s'ha vist reflectida en documents programàtics i d'orientació. D'aquesta forma, l'experiència del període 2019-2022 ha servit per contrastar el valor d'aquests nous formats i formes de treball en les dimensions de l'EpD de comunicació, educació no formal i incidència, així com la importància de crear les aliances necessàries per desplegar-los amb èxit.

L'experiència d'aquest quadrienni també ha permès identificar les dimensions on cal accelerar el treball i associar-hi els agents més rellevants, de forma alineada amb les recomanacions del Consell de Cooperació al Desenvolupament⁵, així com amb les orientacions que feia la diagnosi sobre l'EpD en les ONGD catalanes⁶ on s'identificaven qüestions rellevants – com ara la necessitat de potenciar la interconnexió del sector d'EpD, assegurar l'accessibilitat als diferents instruments financers, i capacitar i facilitar la formació dels agents del sector.

Així, i pel que fa a l'educació formal, on hi ha un camí important a recórrer, serà fonamental la col·laboració amb el departament d'Educació, un actor molt rellevant en l'impuls de l'EpD per promoure el canvi de paradigma i la incorporació d'un enfocament en l'educació per la transformació i la justícia social a l'escola des de la implementació i el desplegament curricular donant resposta a la diversitat de centres educatius a Catalunya. Així mateix, en relació amb la recerca i la generació de coneixement per al canvi, caldrà enfortir les relacions amb el món de la universitat i de la recerca per garantir la gestió del coneixement tècnic, teòric i pràctic adquirit, per seguir avançant, entre d'altres, en la promoció de sinergies per reforçar la coherència de polítiques i la recerca en temàtiques, metodologies i instrument de l'EpD.

Cal afegir també que, entre els reptes històrics pendents de l'EpD, destaca la necessitat de dotar-se de mecanismes que permetin mesurar els resultats aconseguits en els processos de transformació i de generació d'una ciutadania crítica i compromesa amb el desenvolupament global, punt especialment rellevant si és té en compte el nivell significatiu de pressupost públic de la Generalitat dedicat a finançar projectes d'EpD. En aquest sentit, la definició i construcció d'un sistema d'indicadors de seguiment i avaluació permetria millorar l'adequació i la reorientació de l'educació transformadora en el proper quadrienni.

En definitiva, cal avançar cap a una EpD més estratègica, reforçar els eixos temàtics i accelerar les formes de treball més transformadores, amb més capacitat d'impacte i d'adaptació als contextos canviants. Aquesta prioritat és compartida amb el Consell de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat, que el 2021 va adoptar un document de propostes i recomanacions per a l'elaboració de l'Estratègia d'EpD de la Generalitat de Catalunya, en què posava de relleu la necessitat d'establir un marc conceptual i estratègic compartit per tots els actors per poder

---

⁵ [Recomanacions del Consell de Cooperació al Desenvolupament sobre l'estratègia d'educació per al desenvolupament](#)

⁶ En tant que procés previ de l'elaboració de l'estratègia, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) va impulsar la contractació d'una assistència tècnica per a l'elaboració d'una [diagnosi sobre l'educació per al desenvolupament de les ONGD catalanes](#) i que va comptar amb la participació de més de 128 entitats i entrevistes a les entitats de segon nivell, departaments i unitats de la Generalitat, universitats, i altres actors, així com també grups focals arreu del territori.

elaborar una estratègia adaptada a les necessitats i característiques del territori, amb tres dimensions: “multisectorial, tant de treball interdepartamental com interdisciplinari; multi-actor, per incloure agents enxarxats des del territori, tant a Catalunya com al Sud; i multinivell, connectant els diferents nivells de l'administració a tot el país”⁷. En la mateixa línia s'ha pronunciat també l'avaluació de mig termini del Pla director 2019-2022, que proposa “definir amb major detall la línia estratègica d'EpD, tant a nivell conceptual com operatiu, donada la seva importància en termes de recursos i la diversitat d'actors que hi participen”.

Prioritats del Govern pel proper quadrienni

- Elaborar una estratègia d'educació per al desenvolupament (EpD).
- Impulsar la focalització de l'EpD en els àmbits d'expertesa i valor afegit de la cooperació de la Generalitat de Catalunya, i vinculada als països on aquesta està més present.
- Concretar mecanismes de treball conjunt amb els departaments de la Generalitat que permetin millorar el treball en àmbits com l'educació formal (Educació); i l'impuls de nous formats d'alt impacte (Cultura), entre d'altres. En les dimensions de la recerca i la incidència, propiciar una millor articulació i aliances amb actors del coneixement, especialment les universitat i centres de recerca (Recerca i Universitats).
- Assegurar un suport adequat a les actuacions d'EpD en el conjunt del territori de Catalunya, tenint en compte les capacitats de les diferents entitats, la creació d'un teixit social cohesionat, i la col·laboració amb altres administracions públiques per a aquest objectiu.
- Fomentar la creativitat, la innovació, i les aliances amb nous sectors, formats i estratègies. Consolidar el treball innovador en formats i temàtiques, amb un focus en resultats i orientat a arribar a un públic el més ampli possible.
- Establir indicadors de seguiment i avaluació que permetin copsar l'impacte de les actuacions en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament.

Preguntes orientadores per a la identificació de propostes

- Quins podrien ser els principals elements de revisió conceptual de l'EpD en el marc de l'elaboració de l'estratègia?
- Quins poden ser els àmbits i temàtiques a prioritzar? Podria ser efectiva també una priorització per dimensions i formats?
- De quina manera es podrien fomentar més i millors aliances? A través de quins instruments?
- Quins elements poden ser rellevants per poder avaluar la capacitat de transformació de l'EpD? Quins actors podrien ajudar a avançar en la consecució d'aquest repte?

---

⁷ [Recomanacions del Consell de Cooperació al Desenvolupament sobre l'estratègia d'educació per al desenvolupament](#) (pàgina 8)